

Բնդոտտ ապա դիմեմ 'ի շփոթ անդր
'ի սենեակ խռովութեան ,
Բիւր անդամունք դան յեղևէջ
'ի զուր սրտիս 'ի վանդակ .
Տեսեր արդեօք երբէք իբր այս ,
դէ ծերունին հայր յանկիւնս
Շեղձամբղձուկ ձեռն 'ի ծնօտ
ցուցեալ անկէ զծ ողբերգակ ,
«Երկին , ասէր , երկին տրխուր
որ գահադգեստ կայր երբեմն ,
Եւ յարեւն որ 'ի կեդրօնն
դարեւ ձօնէր մահացուաց ,
Անկ արգարե նմա համակիլ
'ի սուգ այսօր և 'ի թուխ ,
Բնդ. անձինս վիշտք ում յար բաղխեն
իբր ըզիօհակ հօղմատած» :
Իբր շուտափոյթ ասեմ բնութի'ն աստ խուժեաց
Գոյժ բօթաբեր , յոյց չըզիտեմ յեղերաց :

1) Լենայէն գրուած հետեւեալ տեղեկութիւնները :
«Այս օրերս կայսերական պալատը զինուորա-
կան մեծ ժողովմը եղաւ . ուր ներկայ էին վե-
հափառ կայսրը , կուլիլմաս արքիեպսքս , տը-
շէս սեպուհը , Վրացիալ-Վիմբէն կոմսը
և քանի մը ուրիշ զօրապետներ , որոնք երեսե-
հանդիսացան Սարտենիոյ տէրութեան դէմ ե-
ղած պատերազմին մէջ : Կրտսէն թէ այս ժողովոյն
մէջ գլխաւորապէս խօսք եղեր է ի վերայ հա-
ւանականութեան պատերազմի մը ընդդէմ Ռու-
սիոյ , և որոշուեր է որ Պահեմիայի մէջ զօրաց-
իտեմք մը ժողովուի շուտով : Այլև կըշտուի թէ
Պահեմիոյն-Վիմբէն կայսրը հաճութեամբ
սրտի ընկալաւ տըշէս սեպուհին տուած տե-
ղեկութեանց թուղթը , և իւր հաւանութիւնը
տուաւ յիշեալ զօրապետին քանի մը առաջար-
կութեանցը ի մասին Պալատին մէջ գտնուած
զօրքերուն բաժանմանը : Կըհաստատեն թէ ի-
տալիա եղած պահապան զօրքերուն հրաման յու-
ղարկեցաւ որ դէպ ի Վիեննա գան . և կըկար-
ծուի թէ անկէց Պահեմիա պիտի յուղարկուին :
Իսկ զմիւր բանակի պաշարներ այս օրերս յու-
ղարկուեցան ի Վրացիա : Պատերազմական
պատրաստութիւնները արտաքին կարգի գործու-
նէութեամբ յառաջ կըտարուին . ուստի տարա-
կոյն յիշեալ թէ մօտ օրերս պատերազմ պիտի բա-
ցուի Ռուսիոյ և Աստրիոյ մէջ» :

Սիւս կողմանէ կաշէի * () Կաշէի քաղաքը
այս կերպիւ կըհամարուէ աւստրիական զօրաց
այժմեան վիճակը :

«Տեղեկալ մարտիտ Վիմբէն կոմսը իւր
հրամանատարութեան ներքեւ ունի գերմանական
նահանգաց ամէն զօրքը , որոց թիւը կըհասնի
69,800 հոգիի , հանդերձ 144 կոոր թնդանութիւն :
Սարաջատ Ռատեցքի կոմսը կըհրամայէ իտա-
լիայի մէջ 117,200 զօրաց , որոնք իրենց հետ ու-
նին 160 թնդանութիւն : Հարժական բանակը զօրաց ,
որ կըգտնուի Վրացիայի , Պալատինայի և Վանու-
բի իշխանութեանց մէջ , հանդերձ պահեստի զօրք
որ ի շուկարիա և ի Վրացիայի , բաղ-
կացեալէ զանազան ձիաւոր և ոտանաւոր գուն-
դերէ որոց թիւը կըհասնի 225,000 հոգիի , և
ընկն հետեւին 200 կոոր թնդանութիւն , և 144
թնդանութիւն ի պահեստի պատրաստ կըմնան : Եւ
լաւից զօրապետին և Սարաջատ տեղակալ մարա-
ջատին հրամանատարութեան ներքեւ գրուած
զօրքը ընդ ամենայն 95,400 հոգի են , 13 թնդ-
դանութիւն : Այլև 14,600 զօրք 3 թնդանութիւն
կըգտնուին ի Վրացիոյ , ի Ռատեցքի և ի
Սարաջատ : Այս հաշուոյն համեմատ Վաստիոյ
զօրաց թիւը կըհասնի 522,200 հոգիի հանդերձ
664 բանակի թնդանութիւնով» :

—Վաղղիոյ վեհափառ կայսրը Վենդ-Վենո մա-
րտիտին տիկնոջ հետեւեալ միտմարական նա-
մակը յուղարկած է . զոր Սիւսիէն պաշտօնաւ

կան օրագիրը ևս կըհրատարակէ :

Սիւս . 16 հոկտեմբեր 1854 .

Սիւսարդի տիկին , գիտե՛ք որ ինձմէ աւելի
մասնակից ըլլող չկայ ձեր վառարկողութեան . քան-
զի ձեր ընտանիք մարտիտը այն օրէն ի վեր որ
Վրացիէն մեկնեցաւ ու եկաւ պատերազմի
պաշտօնը վարելու , այն օրէն ի վեր կըսեմ պաշտ-
պան հանդիսանալով իմ ազգայնական գիտաւո-
րութեան , գործակից կըլլար ինձ ի վերահաս-
տատել կարգը կանոնը և իշխանութիւնը այս
երկրին մէջ : Իւր անունը Վաղղիոյ զինուորական
փառացը հաղորդակից ըրաւ նոյն օրը , որ որո-
շեց Սիւսի մէջ ոտք դնել , ընդդէմ երկնոս
կարծեաց ոմանց , և լրտ Ռէկէնի հետ շահե-
ցաւ Վրացի պատերազմը , և Սիւսարդի
ճանապարհը բացաւ մեր զօրաց բանակին առջև :
Սիւսի զմարտիտ Վենդ-Վենո կորուսանե-
լով , այնպիսի բարեկամ մը զրկուեցայ որ անձ-
նանուէր էր գիտար փորձութեանց մէջ . նմա-
նապէս Վաղղիան զրկուեցաւ այնպիսի զինուորէ
մը , որ միշտ վտանգաւոր ժամանակի մէջ պատ-
րաստէր անոր ծառայելու : Սիւսարդի իրաւունք-
ները զոր հանգուցեալը ստացած է հասարակաց
և իմ երախտագիտութեանս վրայ , անտարակոյս
կարող չեն ձեր ցաւը թէ թնդանութիւն . վասնորոյ
կըբաւականանամ ապահովելու զձեզ թէ ձեր
ընտանիք մարտիտին վրայ ունեցած իրաւունքը
և յարգանաց զգացմունքս անոր գերաւորանին
ձեր վրայ պիտի ըլլան միշտ : Ինկալարմք , մե-
ծարդայ տիկին , զհաւատարմութեամբ զգացմանց
իմոյ :

ՆԱԲԱԼԵՆ

—Սիւսիէն անուն օրագրոյն մէջ կըկարգամք :
«Կայսեր հրամանին համեմատ տէրութեան
խորհրդանոցին առջև դրուեցաւ օրինաց առա-
ջարկութիւն մը , որով 20,000 ֆռանք տարեկան
թոշակ տրուի Վենդ-Վենո մարտիտին ընտ-
ցին իբրեւ ազգային վարձատրութիւն մը : Տե-
րութեան խորհրդանոցին պիտի առաջարկուի
նաեւ օրինադրութիւն մը , որուն նպատակը պիտի
ըլլայ մարտիտ Վիմբէնի տիկնոջ թոշակը ա-
ւելցնել և հաւասար ընել Վենդ-Վենոյ տիկ-
նոջ տրուելու թոշակին» :

—Վենայէն հոկտեմբերի 26 ամսաթուով Վե-
գրեն յառաջարկ Գաւաթի օրագրոյն :

«Ռուսիոյ կառավարութիւնը հասկցաւ որ
հաշտութեան նախաշաղկ չորս պայմանները
նպատակաւոր չեն գերմանական օգտիցը . և
այն պատճառաւ ջանահար եղաւ իւր պաշտո-
նական գրութեամբ որ ի 13 օգոստոսի , համ-
զեւ Ռուսիոյ դահլիճը որ ընդունի զանոնք :
Վերմանիոյ շահուն խիստ հարկաւոր է և հար-
կաւոր պիտի ըլլայ միշտ որ խաղաղութիւնը , որ
չափ որ կարելի է շուտով վերահաստատուի պա-
տերազմող տէրութեանց մէջ : Եւ այս բանը ոչ
որ կընայ ուրանալ . նմանապէս հաստատուն է

թէ կարելի պիտի չըլլայ հաշտութեան վերաբեր-
եալ բանախօսութիւններ ընել թէ Ռուսիան
չընդունի նախաշաղկ չորս պայմանները :

«Փորձը ցուցայ թէ . Ռուսիոյ առջև գեր-
մանական դաշնակցութեան և Ռուսիոյ միջև
ցայտօր բռնած ընթացքը ամենին օգուտ մը
չըրաւ հաշտութեան գործադրութեանը : Աստ-
րիոյ օրինակին հետեւելով , Ռուսիան ևս ներկայ
տարւոյս մարտի սկիզբը աշխատեցաւ համ-
զեւ Ռուսիոյ կառավարութիւնը որ պարպէ Վանու-
բան իշխանութիւնները : Վարձեալ Ռուսիոյ
տէրութիւնը իւր պաշտօնական գրութեամբ որ ի
12 յունիսի , խիստ ստիպողական կերպիւ պաշտ-
պանեց Վաստիոյ յունիսի 3ին ըրած հրաւերը .
այլև այս տէրութեան օգոստոսի 10ին ըրած հը-
րաւերին ջատագով եղաւ իւր նամակաւ որ ի
13 նոյն ամսոյ : Ի վերայ այս ամենայնի Ռու-
սիոյ այս ամէն յանձնարարութիւնները , զորս կը
պահանջէին Վերմանիոյ օգուտները , ամենին
տպաւորութիւն մը չըրին Ռուսիոյ դահլիճի վրայ :
այլ միայն անոր դժգոհութիւնը գրգռեցին :

«Այլև գերմանական դաշնակցութեան բռնած
քաղաքականութիւնը , որ թէպէտեւ յունիսի 24ին
իւր հաւանութիւնը տուաւ ապրիլի 20ին եղած
դաշնագրութեան՝ բայց մինչև ցայտօր ամենին
կարգադրութիւն մը չըրաւ ի գործ դնելու հա-
մար իւր հաւանութեան որոշումը , այս քա-
ղաքականութիւնը կըսեմք միթէ կարող է օգտա-
կար տպաւորութիւն մը ընել հաշտութեան գոր-
ծադրութեան համար : Վեննայի սէ , այլ ընդ-
հակառակն Ռուսիան քաղաքականութեան պիտի
ստանայ գերմանական դաշնակցութեան անորոշ-
կացութենէն՝ մերժելու համար ամէն տեսակ
դեպքանախօսութիւն ի վերայ հիմանց որ հա-
կառակ են Ռուսիոյ վերջին դաշլին մինչև ցայտօր
հետեւած քաղաքականութեանը , և միայն զինուց
բաղդին պիտի ապաստանի բոլորովին :

«Այսպիսի պարագայից մէջ գիտարին է իմա
նալ թէ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ Վերմանիոյ
և Վերմանիոյ օգտից համեմատ հաշտութիւն մը
հոգալ ուրիշ կերպիւ , եթէ զինու զօրութեամբ
չըլլայ : Պատերազմը երկարեցնելու ամենէն օգ-
տակար կերպը՝ ապրիլի 20ին եղած դաշնագրու-
թեան այսպիսի նեղ և անձուկ մեկնութիւն մը
տալն է . ուսկից կըհետեւի թէ այժմեան պարա-
գայից մէջ այս դաշնագրութիւնը գրեթէ ամե-
նէին արժէք մը չունի : Աստից համար և Վե-
րմանիոյ գլխաւոր օգտիցը համար թէ Վե-
րմանիոյ մտաւոր խաղաղութիւն մը ընել , խիստ հարկա-
ւոր է ետ քաղաքականութեան մեկնութիւն մը տա-
լէն յիշեալ դաշնագրութեան , որ անոր նպա-
տակը պատրոզական բան մը կընէ : Խիստ հար-
կաւոր է նաեւ որ գերմանական դաշնակցութիւն
եղէ իւր անորոշ կացութենէն և բոլորով սրտիւ
միտարուի Վաստիոյ հետ» :

«Սիւս յուշումք բնաւ լինէր թէ
ժընորս այս բարկաճայթ
Ինչ իմ երակ ցըրտատարու
չը ինքն աղբեցնէ շանթառաք .
Ինչ իմ ըզքեզ , տատրիկ սիրուն ,
այժմ ընդհողով սեւաթոյր ,
Ինչդէմ անթիւ քոյր յատկութեանց
ինձ թուելոյ անայթաք ,
Իարձրացողունք ըզքեզին շուշանք
և վարդ կարմրութիւն
Ինչ գեղ քոյին գըշտոյտիս և
վայելուչ ընդհասակ .
Ինչ քաղաքի հիւստած բանից
սոխակ լուսիկ կայր ի դէտ ,
Կաբաւ ընդ ձեմը նաղելաբոյլ ,
ընդ ոսկեգէտը արուսեակ» :
Իբր շուտափոյթ ասեմ բնութի զմահուն ոյժ
Նախ ի թընչիկն ապրս ի մարդ հար անբոյժ :

«Օաղղիւ անոյշ որ զհիւթ ի բէն
ծըծէր մեղուացն աղխատոյլ ,
Օաղղիւն անգութ ըզցողալից քո
թօթափէ ըզթերթս ի վայր .
Ո՛հ նըժդէհ քոյր այգեպանիս
գոյով ի բէն բաղմաւոր ,
Չիւրր կափուցմանց աջացր անհաս
թըռեար առ զոյգ քո եղբայր :

Դամ ձեր արդեօք էր երեցունցդ
եղեալ յեթեւ պերնային ,
Չեւ բոլորեալ չընէ արփույն
գընալ ի ձեմ ձեռն ի ձեռն՝
Սիւսդեւ ի յոյս մընայ սիրտ իմ
քեզ դաքնիւեայն ձօնել թագ ,
Սըգատերեւ ընդ բոտուբօք
նոճույն նըստէր ի բատուեն» :
Իբր շուտափոյթ ասեմ բնութի դառնաղէտ
Օկորուստ երկց տուեալ զմիմեանց կնի անհետ :
Թագաւորեաց անդ իսկ և իսկ
համատարած լըռութիւն ,
Այլ անմըռուչ որ անդէն էաք
գաղթ խորովս այս արկած
Լայսք , և լիճք լուսոյ ծերոյն
ըզգերարտօսը շիթ առ շիթ
Բըղբեալք ի վայր իբր ընդ առուս
ընդ խոր կընծիւսըն գիմաց ,
Սպիտակաղարդ արեւոյ ըզգիւն
ուռգանել դիմէին ,
Ինչ տուայտան ծանրատաղուի
զայս ևս բարդեալ ըզգմաբալ ,
Փարատեցան տըխուրք երկից ,
Թօնք կարկեցին զաղեղունս ,
Բայց ոչ տեսի այլ զհաշտութեան
յերկնս զհետքն , աւաղ :

Իբր շուտափոյթ ասեմ բնութի ըզգայ մօտ
Օգիւնք սըրտիցս դոյլի ինչ փոխել յառաւօտ :

Աշխարհ , աշխարհ , զի՛ չեայլ ես
ի մահ ագնիւ սիրելեաց ,
Ոչ խընայեալ յերիտանարդ
ի պատանեակ կամ կուսան ,
Օբաղու մօ յիմացս ի յընկերաց
դոյլն ինչ յառաջ վարեցիր :
Իսկ զայս վերջինս նորափրթիթ
զի՛ քեզ հընձել տարաժամ :
Հանգիր ապրս հոնգիր , ոգիդ
հըրե շոտկադէմ ի շիրմիդ ,
Սիւս զերթ զփրկելի կենդանացին
ի փօշոյղ քոյր ոսկրոտի .
Թագուհեալ զքեզ տարցին
յայնժամ մերձ առ Վրոն փառաց ,
Ինչ մահացուիդ յաւերժական
առնել անմահ թագուհի :
Ինչ շուտափոյթ եկաց բնութիւն առնութիւն
Ու առ ծեր ընդմեզ կընեաց խոնարհ դու ողջ
լիւր :

Ս . Լաւնյար Ս .

— Վհնայի Լոյս օրագիրը՝ իւր թերթին մէջ որ ՚ի 15 հոկտեմբերի, հետեւեալ խորհրդածուծ թիւները կրնէ Վրուսիոյ և Վերմանիոյ այժմեան քաղաքական կացութեանը վերաբերել :

« Ռուսիոյ ուժը՝ Վերմանիոյ տկարութեանը մէջէն և Վերմանիոյ տկարութեանը իւր ներքին կարգադրութեանը կրճատելու կը ծագի : Վերմանիոյ ժողովուրդը բազմաթիւ է, հարուստ, զօրաւոր և քաջ : Բայց սրտի գեղձակ սպիտակեաց կուտակեցութիւնը՝ որ Ռուսիոյ կողմնապահութիւն կրնէ, բոլոր ազգի հետ բաղդատելով այնքան տկար է, ինչպէս միջմանց կոյտ մը անշնամբէն է Լեւեան լեւանց մէկուն տուլ : Ենթադրենք անգամ մը որ գերմանական կառավարութիւնները այնչափ միաբանեալ ըլլան, որչափ միաբան են անոնց ժողովուրդները ՚ի մասին Ռուսաց հակառակ իրենց դժայցմանցը և յայնժամ ինչպիսի ըլլար այս միաբանութեան վախճանը : Ռուսիոյ պիտի փութար խնամարհիլ այսօր այսպիսի յայտարարութեան մը առջև, որպէսզի վաղը կործանման վտանգի մէջ չիջայ : և պիտի ազատէր իւր պատիւը, ճանաչելով և հրատարակելով թէ խիստ բարձրագոյն զօրութեան մը ստիպեալ, պարտաւորեցաւ զիջանիլ : Երբեմն մարդոյն հակամարտութիւն կուգայ հաւատարմութեան և երկին յախախտման թիւնը կամեցաւ որ Ռուսիոյն այսպիսի դիրքին կերպիւ չազատի Երևելեան մէջէն : Եւ Վրուսիոյ քաղաքականութիւնը քանի մը ամիս կայ, այնչափ բարեկամական չըլլար Ռուսիոյ համար, այս վերջի տէրութիւնը ստորագրած պիտի ըլլար իրաւացի խաղաղութեան մը, ուստի Վրուսիոյ բարեկամութիւնն է որ Ռուսիոյ հպարտութիւնը աւելցուց : և այս հպարտութիւնը տարակոյտ չկայ թէ սուղի պիտի նստի իրեն : Արշափ աւելի ուշանայ Վրուսիոյ իւր գծումը, ցուրտ և տկար քաղաքականութեանն է իրեն և հետեւեալ մեծ տէրութեանց որո՞ւմն քաղաքականութեան մը՝ որ կը ցուցնէ իւր թնդանութիւնը և իւր հրացանները այնչափ աւելի Ռուսիոյ ուժը պիտի տկարանայ ընդ հոգեմեծութեան Վրուսիոյ այս անհաճութեանց ՚ի շնորհքս նորին : Եւ անց գիտնալով, և գուցէ առանց գէշ գիտաւորութեան, Վրուսիոյ միշտ Ռուսիոյ աջաց տուլ և այս նշանագիրը բռնեց : « Զառաքել քաջ », երբ որ այս տէրութիւնը կուրորէն կը վազէր դէպ ՚ի վտանգները, զորս կրնար հեռացնել իրմէ : Երբ որ Ռուսիոյ երախտագիտութիւնը մը պիտի չունենայ Վրուսիոյ առջև : Եւ թէ Վրուսիոյ փոխէ այժմ իւր քաղաքական նախընտրութիւնը, այս փոփոխութիւնը աւելի զգալի պիտի ըլլայ Ռուսիոյ քան թէ ՚ի սկզբան անդ Վերմանիոյ դաշինքը այսչափ ներդրում տեղած չըլլար :

« Կայց եթէ Վրուսիոյ չփոխէ իւր քաղաքականութիւնը, ինչ պիտի ծագի անկէ : Եւ այն ժամ արեւմտեան մեծ խնդիրը՝ արեւելեան մեծ խնդրոյն առջև պիտի անցնի : Վերմանիոյ գաղտնակցութիւնը պիտի փոխուի գերմանական խառնակութեան մը, որ պիտի աշխատի իրաց

վիճակը քննել և կարգադրութեան մէջ մտնել : Եւ յայնժամ Վրուսիոյն Ռուսիոյ վաճանք պիտի ըլլայ և պիտի ընդունի զհարուածները որ սահմանեալ էին անոր : Եւստի անոյն Վերմանիոյ քաղաքական անձինքը այն աստիճան չուրանան որ կարող ըլլան հաւատարմութեան մէջ ընդհանուր կռուի մը՝ միայն մէկ անձ մը կրնայ չէզոք մնալ : Եւ որ կամեալ մէկ կուտակեցութեան մէջ չմտնէր, ակամայ կերպիւ կուտակեցութեան մը պիտի յափշտակուի » :

Հարցի ազդեցիկ երեւելաց կողմնէն յիտաւայ նամակը յուղարկած են մեզ, ինքրեւում որ լրագրոյ միջոցաւ հրատարակեմք զայն :
Հարց, 20 Հոկտեմբերի 1854 :

« Յարգելի վերապատէ Երևելաց :
« Տարեկէսէն աւելի է, որ Կոստանդնուպոլսոյ ամենապատիւ սրբազան Պատրիարքը և ազգային գերագոյն ժողովը՝ ՚ի բարեկարգութեան կիլիկիոյ տուրք Վրուսիոյն և ՚ի միջնաբերութեան անոր վիճակները գտնուած ժողովրդեան, արժան համարեցին Նիկիոյոյն եպիսկոպոսը փոխանորդ առնուել կիլիկիոյ սրբազան կաթողիկոսին և այս բարձր պաշտօնիւ յուղարկել զնա այս կողմերը : Եւստի այս հոգեւոր հովիւը՝ իւր բնական կիրքերէն յաղթուելով, փոխանակ կործանուած կանգնելու և խնձախ ժողովուրդը հեղութեամբ միջնաբերութեան և յորդորելու, ևս առաւել երկպառակութիւն և խռովութիւն ձգեց իւր բարկամարտ դատապարտելի բնաւորութեանը : Եւստի ցաւալի հետեւութիւնը յայտնի տեսնուել ցաւ անցեալները՝ Նիկիոյոյն Վեստպ գիւղին խեղճ ժողովրդեան վրայ : Եւստի այլ ևս չընտելու գիմանալ այս եպիսկոպոսին անարժան ընթացքին՝ ակամայ կամքը պարտաւորեցան Հռոմէ ազաւանաց գիմել և անոնց օգնութեանը ապաստանիլ : Սակայն Հարցի մերազնեաց քանի մը զլսաւորաց խոհեմ տնօրէնութեամբ խնդրեց Տ. Վերագի Տ. Սարգիսոյն արժանապարգ բաժանաները նոյն գիւղը յուղարկեցան : և ճիշտ հարցաբեր նախնիներ և տեղեկներ տնօրէնութիւնը իմացուել ցաւ ու բազմակիք աղբիւրագրով Կոստանդնուպոլսոյ սրբազան Պատրիարքին ծանուցուելու : Եւ շուտով արժան համարեց իւր պաշտօնէն զրկել զիջեալ Նիկիոյոյն եպիսկոպոսը և յորդորական ու միջնաբերական կոնգակ մը յուղարկել կիլիկիոյ վիճակին : Եւ մանաւանդ Վեստպ գիւղին Հայ բնակչաց վշտալի կացութեանը դարձան մը ընելով, Նիկիոյոյն բոլոր Հայոց հոգեւոր տեսուչ կարգէր զարժանապատիւ տէր Վերագի քահանայն Հարցու, և այս պաշտօնին համար Բարձրագոյն Վանէն հարկաւոր եղած հրամանագիրը առնելով յուղարկեց անոր : Եւստի ամենապատիւ սրբազան պատրիարքը Հայոց կրօնատանայ Հարցու համար խոհեմ և ազգասէր Երևելացի մը յուղարկել ՚ի Կոստանդնուպոլսոյ : Ռուսի ազգովին մեր խնամարհ և մտերիմ երախտագիտութիւնը յայտնելով Նիկի

րին Վրուսիոյն թեանը, սիրելի է մեզ յուսաւ թէ գալու մեր հոգեւոր Երևելացիին խոհեմ տեսութեամբ և վերջիշեալ Վերմանիոյ տէր Վերագի քահանային անխնայ և ազգասիրական ջանքը այս վիճակին մէջ եղած դժբաղդ խռովութիւնը յետ այսորիկ վերջանալով՝ ազգագրութեան կարգադրութեանը կը լսան ու սէրը և միաբանութիւնը կը սիրեն յուրախութեան և ՚ի միջնաբերութեան ազգիս Հայոց » :

Յարգանք սիրոյ մնամք :

Սոփիէ-Վրուսիոյ լրագրոյն հոկտեմբերի 25 թիւը՝ յետագայ յօդուածը կը պարունակէ :

« Երբեմն Վրուսիոյ լրագրոյն և խոսքիս հայն »
առ Վրուսիոյ արհամարհ :

« Երբեմն Վրուսիոյ լրագրոյն զոտեր ծննդեան տարեգարձին աւուր տնտեսութեանը Վրուսիոյ սորի պաշտօնը կատարուելն եմ և, որ իւր չորեք տասններորդ տարին պիտի լինէն նոյն մեկերի 21 ին, թագուհին և իւր լծակիցը պիտի երթան Վրուսիոյ կղզին, ինչպէս սովորութիւն ունին աւելն տարի այս ժամանակներս : Եւստի մինչև ց15 դեկտեմբերի պիտի բնակին ՚ի Օսպուս : Եւստի թագուհին և իւր լծակիցը այս տեսնելու քաղաքացւոց կայսրը և կայսրուհին՝ Վրուսիոյ թագուհոյն ծովային պալատը գալով՝ իրենց առաջին այցելութիւնը պիտի ընեն Վրուսիոյ տանիոյ արքունեաց : Եւ հաճախ թագուհին և արքայազուն բարձրագոյն Վրուսիոյ իշխանը պիտի առաջնորդեն զանոնք Վրուսիոյ սորի պալատը : Եւստի բազմաթիւ հացկերպներ, պարահանդէսներ, ներդաշնակութիւններ, և այլն և այլն պիտի ըլլան այնպիսի շքեղութեամբ, որոց նմանը տեսնուած պիտի չըլլայ այժմեան թագաւորութեան օրով :

« Կայսերական վեհափառութեանց Վրուսիոյ սորի պալատը եղած ժամանակը, ուր պիտի մընան գրեթէ ութ օր, Կայսեր պիտի տրուի յառաջիկայ ըստեւած կարգին նշանները՝ աւելն կերպ փառաւորութեամբ և հանդիսական արարողութեամբ որ ՚ի գործ կը դրուին երբ որ օտար վեհապետ մը կընդունուի այս խիստ հին և խիստ արժանապատիւ եղբայրութեան մէջ : Վրուսիոյն ժամանակին նոյն հանդէսը պիտի կատարուի վան երեք ասպետաց, որոց համար որոշուած է որ յաջորդեն յետագայ երեք հանգուցեալ աղետականաց որ են Նիկիոյն մարքիզը, Ռոստոմ տրի մարքիզը, և Պաֆուտ գուբըր : Եւ թէ ժամանակը ներելու ըլլայ, թագուհոյն ձիաւոր պահապան զօրաց կը թուութեան հանդէս մը պիտի ընեն : և ուրիշ զօրահանդէսներ ևս պիտի ըլլան Վրուսիոյ շրջակաները : Եւստի ըստորում բազմաթիւ զօրագուններ բացակայ են Վրուսիոյ գաղափար ըլլանուն համար, և ձմեռուան եղանակին պատճառաւ զինուորական մեծ տեսարաններ պիտի չըլլան : Եւստի թէ պալատին այն մասը՝ ուր բնակեցաւ Վրուսիոյ թագաւորը իւր վերջին այցելութեան ժամանակը յիշգրտաւ, պիտի պատ

ՏՆԱԿԱՆ ԴԱՍՏԱՎԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՒՆԵՐ

Հետեւեալ կանոնները բոլոր մեր բարեկամներուն և ընթերցողներուն կառաւարկենք, անոնց պատուականութեանը վրայ վստահ ըլլալով : Եւստի յիշաւի սկիզբէն գրեթէ անպարտաւոր և անմեծ ընտանեաց մէջ աչքի առջև տեսնուելու տեղ մը գրուելու արժանի են : Երբ որ միտքերն իս բերենք թէ աս կանոններուն մէջ ցուցուած ներուն գործադրութեանը պակասութեան յառաջ եկած են այնչափ չարիքները՝ աղէտները և խեղճութիւնները, սրտերնիս սաստիկ ցաւով կը լրջուի : Եւստի կարծէ որ ամէն ծնողք և տղա զրոյ վրայ պաշտպանութիւն ունեցող անձինք՝ աղէկ կը լսեն, և որո՞ւմ ասոնց վրայ :

1. Տղանք նոր ծնանելու ատենէն սկսելով, ջանք ընէ որ սակաւ սակաւ կը կրկնուի վարժեցրէն իսկոյն և անմիջական կերպով հնազանդութիւն ընելու հարկաւորութեանը :
2. Հաստատաւորութիւնը մեղմութեան հետ միացուր : Տղանք հասկըցուր թէ՛ ինչ որ կը լսեն, ճիշդ միտք աւան է :
3. Ինչաւ անոնց բան մի խոստանար, թէ որ ապահով չէս ան խոստացածը կատարելու :

4. Երբ որ տղա մը այս ինչ բանը ընէ կը լսեն, առաջինց տուր անոր թէ ինչպէս ընելու է, և նայէ որ ան ըրածը տեսնեն :
5. Սխալ պատժէ տղանք՝ երբ որ կամովին անհնազանդութիւն ընեն : Բայց նայէ որ պատժելու ատենը բնաւ բարկանալով չընեն :
6. Եւստի որ բնաւ անանկ գաղափար մը չտա նա տղան թէ երբ որ ուզեն կրնան քեզ ներքինել, և անձինքնանութիւնը կորսնցնել տալ :
7. Եւստի գիմարածութեան ընեն և բարկանան՝ սպասէ մինչև որ հանդարտի կը բերնին, և անկէ ետեւ անուշութեամբ հասկըցուր անոնց իրենց վարմունքին անպատշաճութիւնը :
8. Եւստի միտքը պահէ որ յանցանք գործած ժամանակին տղոց տրուած պղտիկ պատիժը, Սխալ՝ ալ թէ որ ընելու ըլլայ՝ մեծ պատիժ կուտամ ըսելով, բրած սպառնալիքէ դուրս աւելի աղէկ հետեանը կուենայ :
9. Ինչաւ տղոց բան մը մի տար, անոնց լաւ կամ կամ չլաւելով ուզելուն համար :
10. Ինչ և ինչ պատճառաւ մի թողուր որ հեղ մը մասնաւոր պարագայի մը մէջ արգելած բանք՝ ուրիշ անգամ ալ նորէն ընեն :
11. Սխալեցուր անոնց որ աղէկ երեւանաւ ա

մէնէն ապահով և գիւրին կերպը իրօք աղէկ ըլլալն է :

12. Վարժութիւն ընել տուր անոնց՝ որ իրենց ինչ և ինչ մանր պատմութիւններն ալ, չեւտակ ընեն :
13. Ինչաւ թող մի տար որ քսութիւն՝ այսինքն մէկը մէկէ գանգատ ընեն :
14. Սովորեցուր անոնց որ երջանիկ ըլլալու համար որոշուած և ապահով եղանակը՝ անձնուրացութիւնն է, և ոչ թէ անձնադիւրութիւնը :
15. Օգուշութիւն ընէ անոնց ցամաքում և իստակալ բնաւորութիւն մը ունենալուն դէմ : Թէ որ ծնողք՝ և տղոց վրայ պաշտպանութիւն ունեցողները՝ աս կանոնները գործադրեն ամէն օր, որչափ թշուառութիւններ կը պատկանին, կործանման վտանգի մէջ եղողներէն քանի քանին ներք կաղատին, և որչափ կուենայ հաղորատու ընտանեաց շրջանակին մէջ գտնուողներուն երջանկութիւնը : Եւստի բան է՝ որ ծնողական զանցառութիւնները այնքան շատցած ըլլալով, հազարաւորներուն սոսկալի կործանման հետեւանքները ամէն օր աչքերնուս առջին կրտսններնք :

